

157
8

Rysk-svensk pingpong

Rysslands härskare har genom tidningen Izvestija fortsatt debatten om Chrustjews återbud. Dels hetsar man mot de politiker och tidningar som kritiserat inbjudan till Chrustjev, dels påstår man att tidningarna i fråga vill fransäga sig ansvaret för att besöket inte blev av. Det oriktiga i det sistnämnda påståendet har vi förut framhållit. Vi är mycket glada om vi kan tillskriva oss någon del av äran för att Chrustjev inte kom hit, men vi har svårt att tro att den kritik av den svenska regeringen och den svenska socialdemokratiska pressen som framförts både i den ryska promemorian av den 21 juli och i uttalanden av Chrustjev själv inte har med besökets inställande att göra; ännu svårare för oss är det att tro att den ryske diktatorns samtidigt med återbudet avtalade besök i USA saknat betydelse för hans hastiga beslut att inte komma till de skandinaviska länderna. Att absolut säkert säga vilket motiv som är det väsentliga går naturligtvis inte för oss; även Chrustjews egna yttranden saknar bevisvärde, eftersom diktatorn kan mena något annat än vad han säger eller också — som det märkbara besöket i Jugoslavien för fem år sedan visade — kan prata i vädret på grund av tillfällig låt oss säga indisposition.

Det både lustiga och äckliga i debatten om återbudet är det pingpong-spel som bedrivs mellan den kommunistiska ledningen och den svenska socialdemokratin. I sin promemoria om återbudet klagade ryssarna över att en del politiker och tidningar tagit avstånd från inbjudan; den svenske utrikesministern och hans hejdrukar i pressen svarade genast med ett försök att angripa de svenska

opponenterna i ungefär samma ordalag som begagnats i den ryska promemorian. Sedan kom utrikesministern i sitt beryktade radiotal med infallet att oppositionen mot besöket nu ville fransäga sig ansvaret för dess inställande; i Izvestija kommer nu denna falska uppgift tillbaka som ett lämpligt ryskt argument. Vi väntar blott på att utrikesministern och de mera servila socialdemokratiska organen skall börja älta denna tanke än en gång. Detta förtjusta bollspel mellan ryska kommunister och svenska socialdemokrater är huvudsakligen komiskt, men vi tror att många svenskar ur alla demokratiska partier finner det svenska deltagandet i den ryska propagandan ovärdigt.

D • N

16/8 1959

Drömmen om uppgörelse

Politiker och tidningar beklagar i dessa dagar att någon uppgörelse inte kommit till stånd vid utrikesministermötet i Genève. Samtidigt uttrycker de sina förhoppningar om att mötet mellan Eisenhower och Chrustjev skall leda till resultat. Sådana förhoppningar och sådana beklaganden har med korta mellanrum präglat debatten i den fria världen sedan fjorton år. De är ett av ledmotiverna i denna debatt; det andra är att man måste rusta och sluta sig samman för att hålla den kommunistiska aggressionen tillbaka.

Vad räknar man på, vad tänker man på i denna kör av beklaganden och förhoppningar? Till stor del är det uppenbarligen fråga om ett taktiskt-politiskt spel. Det är nödvändigt för de agerande att säga sig tro på möjligheten av en snar avspänning, det gäller — om också mindre utpräglat — diktatorerna i öster lika väl som de demokratiska statsmännen i väster. Folken längtar efter garantier för en varaktig fred, och denna längtan måste tillfredsställas genom försäkringar inte blott om en god vilja, utan om att denna vilja kan nå sitt mål. De politiker som inte säger sig hoppas på en uppgörelse blir misstänkta för att inte arbeta i fredens och avspänningens tjänst. Optimism, om också en reserverad optimism, är politikens villkor för de män som söker makt inom nationerna, som ständigt vädjar till väljarna för att få röster eller vill bevara sitt valde över de styrda.

Men vilka är de reella möjligheterna? På en allmän avspänning, ett verkligt fredsslut mellan kommunism och demokrati lär inte många tro efter de erfarenheter som vunnits sedan det andra världskriget. Den ryska diktaturen har underlagt sig tio europeiska stater genom en kombination av våld och falska utfästelser som har få motsvarigheter i historien. Dess avsikt att begagna varje tillfälle till ytterligare expansion utan världskrig är uppenbar; på dess löften tror inte längre ens de mest lättrogna. Västern kan inte ge upp sin kritik av vad ryssarna gjort, av folkens förslavande, inte heller blunda

för de faror som notar de närmast utsatta staterna i den nya frontlinjen. Även om en otrolig sinnesändring skulle inträda bland de ryska makthavarna, kan de inte uppgå vad som vunnits, det vore att förbereda den totalitära regimen undergång. Först efter ett långt ske- de av samlevnad under konflikt men utan krig är det tänkbart att en uppluckring av den kommunistiska diktaturen minskar spänningen och möjliggör de undertrycktas frigörelse.

Men det är inte på en sådan avspänning i stor stil som man tänker då Genève-mötets misslyckande beklagas och mötet mellan Eisenhower och Chrustjev framkallar en ny väg av

optimism. Man tänker på en begränsad uppgörelse i fråga om de problem som står på dagordningen, i första rummet det tyska problemet. Och dock är illusionismen på denna punkt i det närmaste lika påtaglig som när det gäller den mera allmänna avspänningen.

Västmakterna har arbetat för Tysklands enande genom fritt ställningstagande under fria val. Ännu för några år sedan kunde några optimister tro att en sådan lösning skulle godtas av Ryssland; den svenske utrikesministern hörde till dem som mest bestämt uttalade sig i den riktningen. Numera är det för alla tydligt att kravet på Tysklands enande i demokratiska former inte är praktisk politik. Chrustjev har så klart att även de mest lomhörda måste fatta det sagt ifrån att han tänker sig ett enat Tyskland blott som ett kommunistiskt Tyskland, att enheten kan nås inte genom Östtysklands frigörelse, utan genom Västtysklands förslavande. Västmakterna har i realiteten, om också inte formellt, erkänt att deras strävan misslyckats; de måste godta den bestående ordningen, eftersom de självfallet inte i atomåldern kan tänka sig ett krig för att frigöra fångarna bakom järnridån.